

VII. o. t. Az ünnepély többi nyertesei: Gonda D. VII., ki 182 oldalas művével a physikai tétel jutalmát, Fülep Gy. VIII., ki a francia műfordítását és Forschner VII. o. t., ki a komoly és víg szavaltat díjait vitte el. Utóbbinak egy románca dícséretben is részesült. A széken sikerült ünnepélyt Molnár tanárelnök ur beszéde zárta be, melyben lelkes szavakkal emlékezett meg június 8-ikának, mint a koronázás évfordulójának jelentőségéről. Az ifjuság királyunkat éltetve oszlott szét.

Gyászír. Klug Andor, a II. ker. áll. realskola VIII. oszt. tanulója f. hó 9-én, 17 éves korában, hosszas szenvedés után jobblétre szenderült. Példás magaviselete és szorgalma miatt tanárai szerették, társai pedig becsülték. Temetésén, mely f. hó 11-én délelőtt volt, részt vett az ifjuság és a tanári kar. A halottól Láng Miksa az ifjuság nevében bucsuzott el. Nyugodjék békével.

Dunába fulladt diák. Vácson Wagner Ignác, VII. oszt. gimnazista csónakon átment két barátjával a Duna tulsó oldalán levő szigetre, hogy ott a fűzfák között a tilosban megfürdjenek. Wagner volt az első, ki a Dunába ugrott, mely ott rendkívül sebes. Az ár rögtön elsodorta és a fiatal ember nyomtalanul eltűnt. Holtestét nem sikerült kifogni.

A székesfejérvári főgimnázium 35 tornászával vett részt a győri tankerületi tornaversenyen, Takács Ferencz tornatanár és főt. Kolonics Lipót ur vezérlete alatt. Különösen dícséretes magatartást tanusított Vörös Ignác VII. o. t., ki futásban ezüst érmet és távugrásban (5'20 m.) oklevelet és Viniczay Imre VI. o. t., ki korlátmutatványaiért hasonlóan oklevelet nyert.

A losonczy m. kir. áll. főgimnázium ifj. dal- és zenekör május 19-én tartott hangversenyének bevételét és kiadásait. Bevétel: 1. 121 drb 50 kros jegyből 60 frt 50 kr. 2. 23 drb 20 kros jegyből 4 frt 60 kr. 3. Felülfizetések, illetőleg jegyek megváltásából 19 frt 10 kr. Összesen 84 frt 20 kr. Összes kiadás 33 frt 62 kr. E szerint a tiszta jövedelem 50 frt 58 krajczár.

A dévai áll. főreáliskola június 8-án koronázási ünnepélyt rendezett a következő műsorral: 1. Hymnus. Énekelte az ifjusági dalkör. 2. Jubileum, Jakab Ödöntől, szavalt a Téglás Gábor VIII. o. t. 3. Alkalmi beszéd, Ferenczi Gyula tanár úrtól. 4. Hymnus, Vörösmarthytól, szavalt a Pakots József VII. o. t. 5. Viharban, Dürer Gy.-tól, énekelte az ifjusági dalkör. A közönség különösen Ferenczi tanár ur peszédét lelkes éljennel fogadta. Az ünne-

pély az új tornacsarnokban folyt le szép számu közönség előtt.

A brassói róm. kath. főgimnázium f. hó 7-én tartotta zárgyűlését. A jegyzőkönyv felolvasása után vezető tanár ur kihirdeti a Szt. Imre egyesület köszönetét a küldött 25 frtért. Ezután a jelentések tétettek meg. Jegyzői jelentés szerint volt 68 szavaltat és 17 dolgozat, mely utóbbiak közül kettő nem fogadtatott el. Könyvtárnoki jelentés szerint ez évben kivétellett 768 mű a könyvtárból, az előző évekhez képest szép eredmény. Pénztárnok jelenti, miképp az idén begyűlt tagdíjakból 94 forint 44 krajczár, nem számítva a hátralékban levő pénzeket. Ezután vezető tanár ur egy jeles bírálatban elfogadja a «Hazafias és vallási elem a Zrínyiászbán» című tételre beérkezett egyetlen dolgozatot Jánosy VIII. o. tanulótl s ugy ezen, mint a szavaltati pályadíjakat kiadja, kifejezven a jövő év ifjuságának munkásságába helyezett reményét. Miután elnök köszönetet szavazott vezető tanár ur buzgó fáradozásáért, a gyűlés vezető tanár ur éltetése közt feloszlott.

A m.-szigeti ev. ref. lyceum önképzőköre június 8-án tartotta utolsó rendes gyűlését Vékony A. tanár ur elnöklété alatt. Tárnyai: I. A pályamunkák megbírálása. 1. Tökölly Imre-féle fölkelés. Díja 12 frt. Érk. 1 mü. Írta Székelyhid József. 2. Költői próza. Háttérül a magyar történelem, díja 10 frt. (Székelyhid J.) 3. Értekezés. Minő befolyással van az éghajlat az ember fejlődésére. Díja 8 frt. Érk. 2 mü. Nyerte a díjat Barabás Kálmán VIII. o. t. munkája. II. Verseny-szavaltat. 3 díj volt kitűzve. 1. díjat, 5 frtot Fux Lajos VIII. o. t., 2. díjat, 3 frtot Baráth Sándor. 3. díjat, 2 frtot Koos Ede nyerte el. A gyűlés végén az elnök bucsubeszédet intézett a tagokhoz, azután Nagy Sándor titkár szép beszéddel köszönte meg az elnök jóindulatát.

Szerkesztői üzenetek.

T. M. Szeged. Kérjen olyan könyvet Wodianer F. bpesti könyvkereskedéséből (Andrássy-ut 20.), lefeljebb 1 frtba kerül a könyv s elég 5-8. osztályig **Bartos J. Déva.** Közlöjünk, de ugy látszik, már csak a nagy vakációra marad **Massilon.** Mindennel lehet pályázni, a jutalmat természetesen a legjobb kapja. Küldjön be 20 krt a kiadóhivatalnak, akkor elküldik. **G. S.** A pályázat egyik feltétele, hogy a jutalmazandó dolgozat közölhető legyen. **Seh. J.** Nagyvárád. Bizoy az baj, ha most július elején maga fizet elő, akkor pályázati jogosultsága ugy is meg lesz. **D. S. N.-Várád.** Lehet. **Varga G. M.-Tur.** A jutalom csekélysege szerintünk nem igen kecsegtető. Esetleg megpróbálhatjuk. **Both T.** Eperjes. Calderonitól. Ne azzal, hanem mással pályázzék.

«Kosmos» müintézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMARA.

Előfizetési árak:
Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:
Dr. RUPP KORNÉL
főgymnasiaumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” müintézet, kő- és könyvnyomda részvénytársaság.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:
Budapest, VI., Aradi-utca 8. sz.

HIRDETÉSEK
felvételnek és jutányosan számíttatnak.

VÁRADI ANTAL.

Váradí Antal neve a tanuló ifjuság előtt nem ismeretlen, költeményeit az önképzőkörök gyűlésein szavalták s alig van intézet, melyben egy-egy hatásos költeményét nem ismernék.

Legutóbb lapunk is közölt tőle egy költeményt, melyet Inczédy Dénes pécsi főgimnáziumi igazgató 30 éves tanári jubileuma alkalmára írt, s melyben hálájának szép és meghatározó kifejezést adott egykori tanára iránt.

Váradí Antal 1854. május 22-én született Závodon, Tolnamegyében. Középiscoláit a pécsi főgimnáziumban végezte, melynek egyik legkitünőbb tanulója volt. Irodalmi hajlamai korán mutatkoztak benne, a mit nagyban elősegített az önképzőkör, főleg pedig amaz évkönyv, melyet az önképzőkör akkoriban kiadni szokott, melyben a jelesebb dolgozatok láttak napvilágot. Váradí tehetsége föltűnt báró Eötvös József miniszternek is, ki egy ízben a pécsi főgimnáziumot meglátogatván, az ifjuság részéről Váradí Antal által oly szép beszéddel üdvözöltetett, s kinek a tehetséges

ifju annyira megtetszett, hogy neki pártfogását ugyan elmaradt, mert megígérte. A pártfogás

hogy neki pártfogását ugyan elmaradt, mert Eötvös 1871-ben meghalt, pótolta azonban ezt a nagy apának méltó fia, báró Eötvös Lóránd, a ki minisztersége alatt Váradí a nemzeti sziniképezde igazgatójává nevezte ki.

Az egyetemi tanulmányok végeztével tanári oklevelet s doktori diplomát nyervén, a budapesti II. kerületi, azután az V. kerületi főreáliskola és szinintanoda tanára és könyvtárnoka lett.

1870 óta számos eredeti és fordított müve jelent meg önállóan. Írt sok költeményt, elbeszélést, regényt, tankönyvet, népies munkákat, irodalomtörténeti dolgozatokat; fordított németből, francziából, főleg szindarabokat. Különösen mint drámaíró tűnt fel.

Első nagyobb hatásu müve az *Iskarióth*,

mely állandóan műsoron van a Nemzeti Színháznál.

Ezt követték az Eredendő bün, Tamora, a Tör, Daemon s legutóbb a Rafael, — ezen

kivül sok más szomorú- és vigjáték, melyek közül több akadémiai jutalmat is nyert.

Váradai Antal tagja a Kisfaludy-társaságnak s a Petöfi-társaságnak s drámabírája a Nemzeti színháznak.

Jelenleg szerkesztője az Ország-Világnak, melynek hasábjain gyakran olvashatni tőle gyönyörű, hangulatos költeményeket, néha prózai dolgokat is.

—k.

IRODALMUNK JELESEI.

— ARCZKÉPCSARNOK. —

B. MEDNYÁNSZKY ALAJOS.

B. Mednyánszky Alajos nemcsak az irodalom és közélet terén jeleskedett, hanem a magyar iskola-ügy érdekében is lankadatlan és szakavatott tevékenységet fejtett ki. 1784-ben Prekopán, Turócmezgyében született s tanulmányait a trencsényi gimnáziumban, a bécsi Theresianumban és a pozsonyi jogakadémián elvégezvén, a magyar udvari kancelláriához ment. Csakhamar azonban jószágára, a nyitrai megyei Veszélére vonult vissza; de azért részt vett az 1808-iki s 1811-iki országgyűlésen s hevesen támadta meg Wallis osztrák pénzügyminiszter azon műveletét, a melyet devalvációnak neveznek, s a mi abban állott, hogy az államadósság csökkentése kedvéért a papírjegyek értékét azok ötödére szállították le. Ennek következtében nemcsak az államadósság, de az állampolgárok vagyona is egy ötödére csökkent.

Az 1825-iki országgyűlésen s a következőkön b. Mednyánszky részt vett, mint az alkotmányos jogok védője; majd újra hivatalt vállalt, s mint kancelláriai előadó, udvari tanácsos, trencsényi főispáni helyettes, a magyar kir. kamara elnöke, nyitrai megyei főispán s erdélyi királyi biztos lelkiismeretesen működött. Az 1839-iki és az 1844-iki országgyűléseken a pártok között

közbenjáró békéltető szerepet játszott. Kimerülten vezette 1844-ben a nyitrai megyei választásokat s ezekről haza térteben, június 17-én a galgóczi várban halt meg, anélkül, hogy hazájáért aggódó lelke a közállapotokból vigasztalást nyerhetett volna.

Lelke volt 1828-ban a nádor elnöklete alatt kiküldött oktatásügyi bizottságnak s a tanítás tervét ő dolgozta ki; majd 1839-ben ő volt elnöke egy új tanterv készítésével megbízott választmányának s mint ilyen is nagy buzgóságot fejtett ki, de tevékenységének eredményeit már nem élvezhette.

Mint író főképp a történetírással foglalkozott s együtt dolgozott a híres b. Hormayrral és Hammer-Purgstallal. Történeti kutatásainak egyik eredménye az ő forrásokban gazdag könyvtára és kéziratgyűjteménye. Történeti buvárlatai közben a magyarországi, különösen a felsővidéki őshagyományokat, mon-

dákat, regéket is összegyűjtötte (Erzählungen, Sagen und Legenden aus Ungarns Vorzeit. Pest, 1829.) s ez a gyűjtemény magyar nyelven is megjelent. Egyes regéket magyar nyelven is közölt a Tudományos Gyűjteményben és az Aurorában. Mednyánszky Alajosnak nemcsak a magyar történetírás, hanem a költészet is sokat köszönhet, s e munkás magyar főurnak emléke méltó arra, hogy felelevenítsük.

—i.

♣ kard és lanf hőse.

— Történeti regény. —

(12)

Az ifjuság számára írta: GAÁL MÓZES.

Nagy és dicső eszme hevitette a Zrinyi Miklós keblét.

Háboru zajában, komoly tanácskozás perceiben, a pihenés óráiban ennek az eszmének tiszta fénye ragyogott reá. Olykor szerette volna, ha valami csodálatos hatalom óriássá növeszti őt, ha élére állhatna egy jól fegyelmezett, nagy seregnek . . .

Hogy kiüzhetné Magyarországból a törököt, hogy letörné szarvát idegen zsoldosoknak! Alattvalói hűséggel, de jogos magyar önérzettel azt mondaná a királynak:

— Felséges királyom, fejedem ragyog a szent István koronája, a magyar nemzet önkényét, szabad akaratóból tette fejedre, királyának vall, tédet hajt előtted: szeresd hát te is hű magyar népedet! A Kárpátok ölelő karjában virágoztasd fel az országot, bíz a maga erejére, roszakaró tanácsadók szavára ne hallgass, a kik soha meg nem értették a magyar nemzetnek igaz erényeit, csak hibáit kutatják, s feltüntetik riktó színben. Bizz az ő emberségében, bizz a hűségében, ha rája nehezedett századok átka, majd feloldódik az . . . meghozza a váltságot a jövő . . .

Sokat gondolkozott e felől Zrinyi, s hogy a jövőt biztatónak láthassa, belemerült a multba, keresett képet, mely szemét gyönyörködtesse. Nemzetének szebb napjait felidézte emlékeztetésben, a nagy eszme, a mely éltette, fölgyújtotta képzeletét, a hadvezér átváltozott a nemzet látnokává, homloka, melyet a költészet műzsája megcsókolt, sugárzott mennyei fényességtől.

A könyves polczokkal telerakott, ékes faragványu dolgozó szobában elült késő éjszakákon, kezében a serény toll forgott. Nem száraz levelek voltak, melyekben pörös jószágokról, zsoldos katonák zsoldjáról volt szó, minőket a korabeli főurak levelei tartalmaztak, hanem szárnyas szavu ígékert régi idők dicsőségéről, a szigetvári Zrinyi Miklós hősi haláláról; magyarnak, töröknek élet-halál harcáról . . .

Hogy meglevenedett lelkének szemei előtt a mult. A terem megtelt harczi riadóval, ott küzdöttek halált megvető bátorsággal jó Farkasich, nemes Deli Vid, vakmerő útjára elhatározta magát Juranich és Radivoj, epedő szerelem itt támadt a szép Kumilla szívében, hűsége felbuzdult Deli Vid feleségének . . . és mindenek felett meglevenedett hős Zrinyi alakja, ki szent

áhitattal térdpepelt le a feszület előtt, fejét lehajtva kérte a Mindenhatót, hogy ne pusztítsa el a magyart, diadalmat ne adjon a töröknek, mert meglisztul majd a nemzet büneitől, visszatér istenhez . . .

Dicső eszmék! A nemzet küzdelme testesült meg abban a várostromban, isten büntetése, haragja menydörgött, föltámadtak az alvilág szörnyei, kénköves lángot fuvó rémei az alvilágnak kezdettek harcot az angyalok seregével: mindezt látta a költő, az éjjel magános óráiban odavarázsolta izzó képzelete, együtt harczolt a hősökkel, együtt sóhajtott a sóhajtozóval, együtt bizakodott a bizakodóval.

Ó minő munka volt az!

Mámoros percei az istenült léleknek, minden földi élvezetnél nagyobb, izgatóbb, gyönyörködtetőbb és megnyugtatóbb. Mint az éj homályát elveri a köd-tengeren áttörő naptámadat, úgy aranyozá meg a fölelevenedett mult komor, felséges képeit a költőnek *haszaseretete*.

Átható szeme belemélyedt a mult nagy szövedékébe, meglátta a legfinomabb szálakat, mesteri keze összeszötte tündéri szép szövetté, mely szemet gyönyörködtet, lelket elragad, de mindenek felett táplálja a hősi érzelmet s a haza igaz szeretetét.

Mindaz, a mi a hős Zrinyi Miklósnak eszményül állott lelki szemei előtt: ime varázsecsetével a költészetnek vászonra festve, örök időkre szóló remeke gyanánt újra föltámadott a — *«Zrinyiász»*-ban.

Hónapok teltek el, változatos hónapok, míg a hatalmas mű elkészült. Nem a nyugalomban élő költőnek csendes, folytonos munkája gyümölcse volt ez, hanem meg-megszakadt . . . Fölverték harczi hírek a költőt, nyugtalankodtak a dunántuli törökök, reá acsarkodtak, a esáktornyai grófra, Horvátország hatalmas bánjára. Ilyenkor félre tette a tollat, s abba a kézbe, mely serényen forgatta a gyöngéd, de hatalmas fegyvert, most a veszedelmes kardot ragadta, harczi ménre ült s vérontó törökpusztításban lelte kedvét, szolgálta a hazát.

A mit a költő kifestett képzeletével, azt megvalósította a hadvezér. Így folyt egybe a valóságos és képzelet a legszebb harmóniában.

Különös kegyelme a bölcs Gondviselésnek, hogy egy embernek az arcz szépsége, a test delisége, a lélek fenköltisége, a sziv nemessége jusson osztályrészeül.

Ilyen ember kellett ahoz, hogy képet állítson a nemzet elé; tükrét a multnak, utbaigazítóját a jövőnek olyan siralmas jelenben, midőn a jök legjava is belekeveredik erő- és értelemfogyasztó viszátkodásba.

Olvasátok el ezt a zordon nyelvű, de hatalmas alkotású költeményt; mélyedjétek bele annak az időnek szellemébe, lássátok a költő Zrinyi szemével: és templomban fogjátok magatokat érezni, mely talán komor, mert erős oszlopain könnyed cifraság nem talált helyet; déli verőn sem süt rejtekébe nap, arany-sugarak nem hintik be az oltár ragyogványait, de fenséges gondolatokkal telik meg elmétek, a nemzetek sorsát intéző istennek közelségét kell éreznetek, ki ül trónusán, egy szemfordulattal belátja a világot, szomorkodva néz a romlott magyar népre, bűnét megelégteli s bűnét megbünteti, hogy e tisztító tűz lehamvassa róla a gonoszok hivságos köntösét.

Török fegyver lesz a büntetése, Zrinyi Miklós a haragvó isten haragjának kiengesztelője, Szigetvár romja beszél erről az utókornak, okulnia kell ebből a magyarnak, hogy majdan isten segítségével a büntető vesszőt eltörje, a hazát megszabadítsa, s legyen újra az erős, egységes, hatalmas Magyarország . . .

Felséges álma a költő lelkének, erős hitvallása a magyar államférfiúnak, merész terve a hadvezérnek: mind benne vagytok ti a csáktornyai látnok költői jelenésében.

Idők folyama hoz majd más költőket, kik műzsáiknak építenek honi márványból ragyogó palotákat, felékesítik a képzeletnek káprázatos cifraságaival, úgy hogy kéjjel legelteti majd szemét rajta a néző, de haj, dobogását annak a szívnek, merész röptét annak a léleknek, őszerejét annak az elmének hiába keressük.

A tollforgató kéz gyöngye léssen arra, hogy kardot megsuhogtasson, dárdát röpítsen; a hivalkodó fantázia erőtlén léssen arra, hogy haditervet szőjjön, ellenséget rontson.

Lesznek kiváló hadvezérek, a kik intézik háboruk sorját, vakmerő jelét adják esodálatos bátorságuknak, de lelköket ihlet nem szállja meg, homlokuk köré borostyánt nem fon a költészeti szelid istenasszonya.

Azért dicsérem én a komor idők szerencsés fiát, a ki lerakta áldozatul a haza oltárára mindazt az áldást, melylyel őt istennek ingyen való kegyelme olyan bőségesen megáldotta.

— — — Csak ird, ird, Csáktornya nagy ura, Horvátország bánja, nemes Zrinyi Miklós, csak ird az őszödet, a magyar vitézséget dicsőítő költeményt . . .

(Folytatása következik.)

Kármán József emlékezete.

(1795—1895.)

(2)

— A Tanulók Lapja számára. —

Irta: MAJOR KÁROLY dr.

E folyóiratok eleven kapcsolatot létesítenek az írók és kevés számú olvasóközönségük közt. Kifejezőivé válnak azon aesthetikai és nyelvészeti irányelveknek, melyek az ország különböző vidékein élő íróinkat munkásságukban áthatják. Így keletkeznek akkor és utóbb is ama jellegző triászok, melyek Besseney Gy. Társaságának előképe után a Kazinczy, Baróti, Bacsnányi; Szemere, Vitkovics, Horváth I., Vörösmarty, Bajza, Toldy; Tompa, Petöfi, Arany nemes egyesülésében játszanak nevezetes szerepet irodalmunk történetében.

E folyóiratok azonban nem hosszú életűek. A Mindenes Gyűjtemény, a M. Múzeum 1792-ben s utóbb Kazinczy lapja is megszűnnek. Közben érezhetőbbé és nyilvánvalóvá lesz az is, hogy bár e különböző irányokat képviselő tényezők, központ hiányában, az irodalom, izlés és művelődés ügyének nagy szolgálatokat tesznek, magukon viselven a czéhbéliség színét, tért nyitnak a lokális és provinciális törekvések érvényesülésének, s így aztán a helyett, hogy az erőket összetartanák, az irodalom szétforgácsolására vezetnek. Ismételten parancsoló kényszerűséggel lép fel tehát a szükség: irodalmi központot létesíteni, a különböző irányú és izlésű írókat egyetemleges központban egyesíteni s így az irodalom fejlődésének egységes irányt adni. Így gondolkoztak többen íróink közül; ily gondolatok lebeghetek szemei előtt annak a losonczyi prédikátor fiának, ki jogi tanulmányait Bécsben befejezve, 1791-ben nagy műveltséggel tért haza s Pesten kezdett ügyvédi gyakorlatot.

Nem minden előzmény nélkül támadt lelkében az eszme, midőn elsőnek hangoztatja, hogy Pest állandó irodalmi központtá tétessék. Az 1790-iki országgyűlésnek, melyen nagy valószínűség szerint maga Kármán is jelen volt egy ideig, felelő jelenetei még élénken élhetnek benne, fülébe zsonghatott az alkotmány és nemzeti nyelv ügyében elhangzott hazafias szónoklatok egy-egy erősebb accordja.

Bécsi időzése, előkelő körökkel érintkezése — mint egykor Besseneyt — önkénytelenül is reflexiókra indították. Látnia kelle, hogy irodalmunk a csak imént támadt felpezsdülés után már is aláhanyatlott, hogy az átalakulás utján elakadt, hogy szervezve nincs, hogy biz-

tos és határozott irány nélkül szűkölködik. Kazinczyt, ha személyesen nem, ismerte bizonyára munkásságát, hiszen éppen ez időben vertek szélesebb hullámokat agitációi. Nem kerülhette ki figyelmét e férfiú izgatása éppen neki, ki szintén reformatori munkára vállalkozott. Sőt valószínű, hogy közvetlenebb hatást éppen Kazinczytól vett, midőn egyrészt a megindult mozgalomnak kiegészítőjévé, másrészt egy új iránynak bajnokává szegődött. Pedig talán alig van két írónk, kik, ha a végzél gondolatában nem, de műelvek tekintetében annyira különbözének egymástól.

Mindkettőnél a szerencsés családi körülmények, a neveltetés, az előkelő társaságok rendkívül nemesítő hatásuk izlésük, ismereteik kifejlésére. Kazinczynek meg vannak széplelkű nőismerősei, Kármán szenvedélyes hevére is átalakító befolyást gyakorol Markovits grófnéval való rövid idejű, inkább ideális viszonya. Kazinczy aesthetikai érzékét a bécsi képtárak, műgyűjtemények és színházi előadások képezik, Kármánra is felette gyümölcsöző az az idő, melyet tanulmányai befejeztéig a magas kulturájú császárvárosban tölt. Mindketten korán sajátítják el a nyelveket és mindkettejüknél egyenlően munkás tényezővé lesz az így szerzett műveltség. De éppen e ponton térnek el a mód megválasztására, ezélaik kivitelére nézve. Kazinczy irodalmunk megújodását az idegen kultúra alapján indítja meg és vezeti; munkásságának sulypontját a fordítás terére helyezi s haladásában rohamos, gyors menetben siető. Kármán eredeti munkákat kíván, inkább keveset, de jót, s a fejlesztés művelésében fokozatos, mert a sietve rohanásban a biztos sikert látja kockázatottnak. Kazinczy mély meggyőződéssel hirdeti, hogy: Valamik leszünk, mind az imitatio által leszünk», (V. ö. levelét Berzsenyhez, 1817.) s bár tudja, mennyivel áll fentebb, a ki teremt, mint a ki másol, mégis inkább akar nem rossz másolóknak, mint nem jó alkotónak tartatni. Kármán merő ellenzékét képviseli ez elvnek is. Működése sarkpontjául azt az elvet fogadja el, mit egyik legtehetségesebb kortársa, Csokonai fejez ki szabatosan: Ő is inkább szeret középszerű orignal lenni, mint első rangú fordító. Míg Kazinczy fordítási szabályul azt ismeri, hogy az eredeti minden vonásával, árnyalataival fényképszerűleg visszasugározassék, mert csak így lesz kifejezővé, jellegzetessé; Kármán olasz, francia, német átültetéseiben egészen magyar; a nyelv szellemével, természetével megegyező magyarság adja meg fordításainak azt az egyszerűségében üde báj, mire példát előzőinél, egy

Faludinál, Báróczinál talált. Kazinczy kifejezései, mondatalkotásai sokszor mesterkélték, erőltetettek, idegenek. Kármán nyelve keresetlenségében jellegző és könnyed, mert a hangulatok színárnyalataira fennakadás nélkül megtalálja a szót. Kazinczy nyelvgyazdító buzgalmában korlátlanságokra ragadtatja magát, sokszor homályos szépségekkel szól a választottaknak. Kármán, bár érzi nyelvünk szegénységét, de a nyelvcsinosítás művészkedésében mértéket javall s a szükségszerűséget tekinti csak parancsoló törvénynek.

Eszméinek, elveinek gyakorlati értékesítésére folyóiratot alapít ő is. 1893. telén tanácskozássra hívja fiatal barátait, Pajor Gáspár orvost, Schedius Lajos egyetemi tanárt. Előterjeszti tervét s a következő év elején egy ismeretlen Maecenas és Beleznay generálisné, Podmaniczky Mária támogatásával megjelenik az Uránia évnegyedes folyóirat első kötete. Vállalata sikerében leginkább a nőkre számít. A művelt nők tehetnek legtöbbet, ők vannak nemesítő, nevelő hatással a jövő nemzedékre.

(Folytatása következik.)

Magyar tragoediák ismertetése.

(A Tanulók Lapja számára.)

— Irta: T. G. főgimnáziumi tanár. —

I.

Szigligeti «Trónkereső»-je.

Tragoedia-irodalmunk ezen jelentékeny alkotását 1868-ban, tehát éppen tíz évvel Szigligeti halála előtt, az akadémia a Karácsonyi-pályadíjjal megjutalmazta s megjelenésekor a kritika, bár sokféle kifogásolni valót talált rajta, egészben véve elismerte, hogy számot tevő költői mű; sőt Gyulai Pál a Budapesti Szemlében (1873.) határozottan kijelentette, hogy Szigligeti összes tragoediái között a legjobb s évtizedek óta a legsikerültebb tragoedia irodalmunkban.

Tárgyát, mint a legtöbb magyar tragoediáét, a magyar történelem, s éppen az előttünk nem rokonszenves politikai kalandor, Borics élete (1113—1155.) szolgáltatja, a kinek trónkövetelése betörései és ellenségeinkkel való szövetekezései által hazánkra hosszú időkn át súlyos csapásként nehezedett.

Természetesen Szigligeti a Trónkeresőben Borics életének csak főbb mozzanatait dolgozza fel: törvénytelen származását, a magyarok elé-

gedetlenségét, az aradi vértanút, a Sajó melletti táborozást Sámson merényletével, Borics csel-szövéseit, VII. Lajos táborában való kalandját s anyja halálát a kievi kolostorban, melyeket költött részletek által egészít ki, a minő p. o. Borics szövetsége a kunokkal. Általában mondhatni, hogy Szigligeti a történelmi igazságot tiszteletben tartja s csak ott tér el tőle, hol a művészi czél szükségképp megkívánja, mint a befejezésben, a hol Boricsot a kunok által öleti meg, noha Borics 1155-ben Belgrád közelében esett el a görögök élén a magyarok ellen vívott csatában. Szigligetinek drámairói erejéről tanuskodik, hogy a több, mint két évtizedre terjedő támadásokat és harcokat a tragoedia öt felvonásában sikerült, tömör és egységes képen foglalta össze; valamint hogy a történet ellenszenves Boricsát rokonszenves tragikai hőssé alakította át. Az ő hősenek lelkében nemes uralkodói erények, a jog és igazság feltétlen tisztelete lakoznak. Nemtelen boszúállóvá később csak a körülmények teszik. Szigligeti Boricsot úgy rajzolja, mint a ki meg van győződve arról, hogy törekvéseinek jogos alapjuk van s az egész tragoedia kulcsát adja kezünkbe a Boricsra vonatkozó jellegével: «Hitte, hogy joga van.» Borics Szigligetnél a vélt jog tragikai hőse; ezt igazolja a darab egész cselekménye.

Az első felvonás egy lengyel apáczaklastrom kihallgató termében történik. Charitas Angelika előtt megindító szavakban rajzolja Predszlavának, kit most Dolorosának neveznek, keserveit és történetét. E jelenet arra szolgál, hogy tájékoztasson bennünket a darab két főalakjának, Predszlavának és Boricsnak jelenlegi helyzetével s a mennyire a klastromban ismerik, előbbi történetével. A klastromban Predszlavát a neki felrótt bűnben ártatlannak hiszik, kit rágalmak által s jogtalanul elűztek a magyar trónról. Az a tudat mégis, hogy könnyelműsége által fia trónját eljátszotta, elvette lelke nyugalmát, s az sem nyugtatja meg, hogy fia Halicsnak, egy boldog kis országnak fejedelme s Boleszló lengyel királynak veje. Predszlava zárdába temetkezvén, folyton a feszület előtt térdel és siralmak közt tölti napjait.

Mi az oka e nagy siralomnak? Az ártatlanság semmi esetre sem. Elmondja nekünk maga Predszlava következő monológjában, mely a cselekménynek alapmotívumait rejti magában. Mert Predszlava nem ártatlan, mint Charitas hiszi, hanem nagy bűnös, kit méltán sujt nagy büntetés. Érzí, hogy számára nincs irgalom; még az ima is hazugsággá válik ajkain. Ő abban a felfogásban nevelte Boricsot, hogy ő ártatlan, s ime, most nincs ereje megvallani, hogy ez

hazugság; mert mindent képes elviselni, csak azt nem, hogy fia előtt kelljen pirulnia. Ebből az újabb vétekből születik Borics tragoediája: hazugság, hogy ő ártatlan; hazugság, hogy Borics Kálmán király fia; hazugság, hogy Boricsnak joga van a magyar trónra. E nem ismert csaláson és ámitáson alapul Borics élete, helyzete, mindene. Addig, a míg Borics próbára nincs téve, baj nem származhatik belőle; de mi lesz, ha eljő az alkalom érvényesíteni a vélt jogot?

Az alkalom pedig közelget. Megjelenik Judit, Borics neje, s magával hozza Rózsát, a száműzött Bodomér kún fejedelem leányát, kiknek szavaiból és magaviseletéből két újabb szenvedélyvel ismerkedünk meg, melyek Borics sorsára befolyással vannak. Az egyik Judit feltékenysége Rózsára, a saskörmű galambra, kiből Borics iránt szerelem ébred; a másik Judit nagyravágyása, melynek felébresztője a hír, hogy a magyarok elégedetlenek királyukkal, annak önkényes uralmával, úgy, hogy ha Borics némi haddal Magyarországra vonulna, könnyen övé lenne a magyar trón, melynek a «jogos királya» úgy is csak ő és senki más. A nagyravágyás hangjaira az anya lelkiismerete megretten, érzi a veszedelmet:

Oh Isten, e vést hártsd el mi tőlünk!

s Juditot nagyravágyással vádolja, mely utjában áll fia boldogságának. Judit hiába tagadja, kitör belőle:

... Fáj s bosszant is, ha elgondolom,
Hogy a bitorlás győz a jog felett.
Fáj, hogy fiad, ki oly jó és nemes,
Bátor, vitéz, böles: a kit Isten és
A jótevő természet úgy megáldott;
Ki boldogítva egy egész világot,
E talpalatnyi földre van szorítva;
Halicsra, e parányi tartományra,
Melynek fejedelmi széke a magyar
Királyi trónhoz képest csak fonószék.

Azért Judit állítja is, hogy Borics

Nyugodni nem fog, míg igaz jogát
Nem vívta ki.

Judit eddig nem ismert nagyravágyása a veszély sejtelmével tölti be az anya szívét. Helyesen látja, hogy fiának boldogtalansága főként a nagyravágyásból eredhet. Érzí közeledni a veszélyt, mely eddig pihent.

Oh, látom a mi jó és rettegek!

Üzenet.

Szállj kis dal, szállj sietve,
Szállj messze napkeletre
Hol bölcsöm hona van;
Hogy utadon ne tévedj,
Majd vágyam lesz vezéred
Mely ott jár untalan.

Ott a kis domb oldalán,
A rezgő nyárfák alján
Szépen elrejtetten
Egy ócska házikó áll,
A legszebb palotánál
Kedvesebb ez nekem.

Az ócska házikóba
Ül egy öreg anyóka
S kötöget csendesen;
S míg ujján fagy a czérna,
Szemében néha-néha
Egy-egy köny megjelen.

Mint szeretet követje
Zsongj édesen körötte,
Csókold arcát, kezét;
S a mit beléd lehelltem,
Áldást, vigaszt, szerelmem,
Beszélj el mind, beszélj.

Mondd, hogy én is mennék,
Veled szárnyra kelnék
A szeretett tájig.
Mert nincsen e világon,
Mit úgy csókolni vágyom,
Mint fonnyadt ajkait.

Szállj hát kis dal sietve,
Szállj messze napkeletre,
Vágyam ott lesz veled,
Vidd áldásom helyettem,
Lebegjen az szünetlen
Édes anyám felett!

Deutsch Sándor.

Az anya és feleség ily hangulatában toppan be Borics, ki barátaival a kolostor környékén vadász s első dolga szeretett anyját meglátogatni. «Fiam, boldog vagy-e?» kérdi Predszlava az üdvözlés első pillanatait után; mert az anya, a ki eljátszotta fia koronáját, legalább boldognak akarja látni. Borics szavaira megnyugszik; mert Borics boldognak érzi magát, azzá teszi őt neje és gyermeke, népének boldogsága és az, hogy már megtanulta türni sorsát, annál inkább, mert — s itt titkolt keserűség rezeget ki szavaiból — Magyarország úgy is büntetve van a pártoskodás és zsarnok uralom által. De azért nem utasítja el magától a vágyat, hogy a magyar trónra ülhessen; titkon ott alszik szívében; Borics azonban nem magáért, hanem azért vágy a trónra, hogy elégtételt szerezzen anyja becsületének.

Oh, jó anyám, ha én e trónra vágyom,
Az csak azért van, hogy jobbmra ülj,
S kik élnek a rágalmazók közül,
Porig hajolva, megimádjának.

Amde Predszlava titkolt s mélyen érzett bűnössége tudatában nem kíván elégtételt, ő már halott, ő megbocsátott; azért

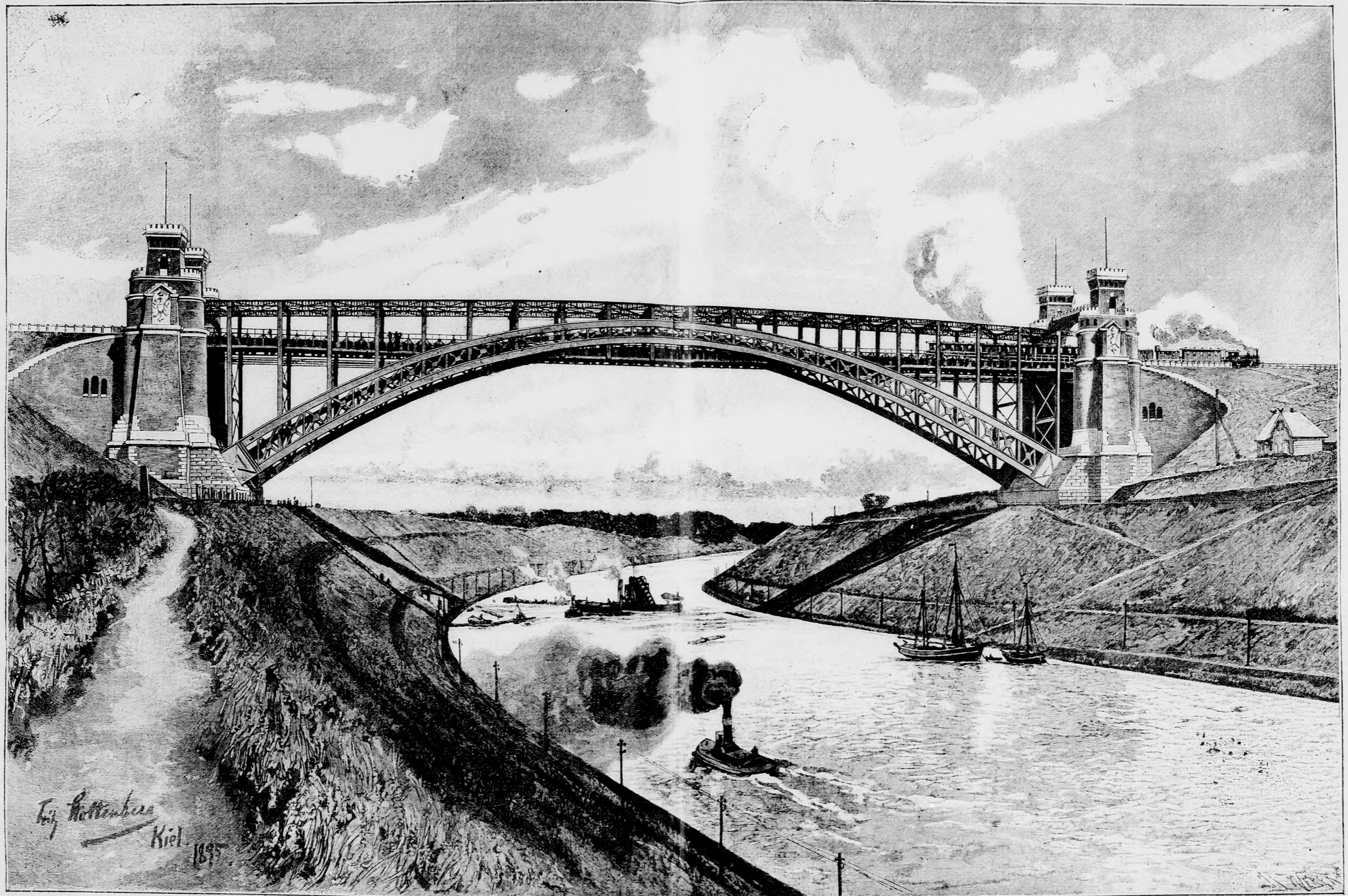
Ne menj közéjük, hogy ha még szeretsz;
Pártokra tépett ország az, fiam,
S én érzem, ott a balsors vár reád.

Borics megnyugtatta anyját, hogy rá sem gondol a magyar trónra; pedig ha kedvező alkalom kínálkozik, meg fogja ragadni az alkalmat. Ez nem soká késik. Borics ipával, Boleszlóval jönnek az elégedetlen magyarok. Predszlava leresztett fátyollal fogadja őket, kiknek szószólójuk előbb Sámson, később az ősz Tordai.

A tüzesvérű Sámson Boricsban egyszerre felismeri a «királyi felséget», különben oly dühös, hogy jövetelük czélját nem képes elmondani. Vérben látja az egész világot s elfulad dühös haragjában, mire az ősz Tordai veszi át tőle a szót. Kifejti menekülésük okát: az aradi gyűlés történetét, az ott szenvedett méltatlanságokat, jogfosztást, a boszúálló királynét és a vérengzést; míg magokat a legkedvezőbb színben tünteti föl, kik elnyomták keblükben a szenvedett sérelmeket, orvosolni akarták a bajokat és szóba hozni a lengyel szövetséget. Hogy a szónoklat hatása nagyobb legyen, részletezi a vérengzést, az üldözést és menekülést.

(Folyt. következik.)

A KIELI CSATORNA HIDDAL.

Székelyudvarhelyi r. k. főgimnázium.
Magyar nyelv. 1. A drámai jellemet a lelki tulajdonok összhangja alkotja. 2. Az égi-háboru jelenségei és fizikai okai. 3. A mennyiségtan haszna. A viszonyok-, egyenletek-, a végtelen sorok és a természettudományokra való tekintettel.

Részlet Feszty Árpád «Honfoglalás» cz. képéből.

Német nyelv. A németek kereszties hadjáratai. Dr. Endrei Ákos: Német stilusgyakorlatok.

Latin nyelv. A germánok vallása. 35 sor.

Görög nyelv. Homer, Ilias. XVIII. ének, 38 sor.

Mennyiségtan. 1. Bizonyos számú munkás egy rakás kőszentet 8 óra alatt szállít az

egyik helyről a másikra. Ha a munkások száma nyolczszal több lenne, és mindegyik ugyanazon időben $2\frac{1}{2}$ kgrammal kevesebbet hordana, a rakást 7 óra alatt szállítanák át. Ámde ha 8 munkással kevesebb lenne, és mindegyik mindannyiszor $5\frac{1}{2}$ kgrammal többet vinne, a rakást 9 óra alatt szállítanák el. Hány munkás fog-

lalkozik a kőszén szállításával és mennyit visz egyszerre mindegyik? 2. Egy egyenes prismában, melynek alapja szabályos nyolczszög, a = 10 mnyi leghosszabb átlóval, a magasság az alap egyik oldalának kétszerese. Keresendő a vele egyenlő térfogatu gömbnek sugara.

Előfizetési fölhívás.

Julius 1-én a féléves előfizetések lejárván, kérjük lapunk hátralékos előfizetőit, legyenek szivesek előfizetéseiket mielőbb megújítani s a kiadóhivatallal idejében közölni, hogy a vakációban hova kívánják lapjukat küldetni.

A Tanulók Lapja a **vakációban is minden héten meg fog jelenni** s gondoskodunk arról, hogy olvasóink kedves, változatos, élvezetes és szórakoztató közleményeket kapjanak, hogy az üdülés idejében is szívesen várt és látott barátjuk legyen kedves ujságjuk, a Tanulók Lapja.

Pályakérdéseket a jövő negyedben is tűzünk ki, hogy az ifjuságnak alkalmat adjunk a nemes versenyre s tehetségének érvényesítésére.

Szóval tőlünk telhetőleg azon leszünk, hogy a tanuló ifjuság minél inkább szeretni, becsülni, méltányolni tudja a saját lapját, a Tanulók Lapját.

Erre nézve elég garantiát nyujt munkatársaink díszes névsora, a kik ezután is támogatni fogják lapunkat. Közreműködésüket a jövőre is megígérték a következő tanárok: *Toncs Gusztáv* (Szabadka), *Mazuch Ede* (Ungvár), *Szitnyai Elek* (N.-Bánya), *Dr. Boros Gábor* (N.-Szeben), *Lasz Samu* (Győr), *Dr. Horváth Cyrill* (Eger), *Pólya Ferencz* (Szentés), *Dr. Borcsa Mihály* (Kolozsvár), *Kárpáti Kelemen* (Szombathely), *Hevesi Ambrus* (Privigye), *Vozáry Gyula* (Munkács), *Dr. Sárffy Aladár* (Lőcse), *Gaal Mózes* (Pozsony), *Dr. Major Károly* (Zombor), *Czapáry László* (Székesfehérvár), *Dr. Prém József* (Pozsony), *Krajcsovics Soma* (Szarvas), *Perényi Adolf* (Temesvár), *Dr. Koltai Virgil*, *Kiss Károly*, *Molnár Sándor*, *Szalay Károly*, *Medveczky Lajos*, *Szöllősy F.*, *Feledy K.*, *dr. Körösi László* (Budapest) és mások, kiknek szives ígéretét birjuk a jövőre nézve.

Az előfizetési pénzek legczélszerűbben utalványon küldendők be a kiadóhivatalba (Budapest, VI., Aradi-u. 8. sz.)

Tisztelettel

A «**Tanulók Lapja**»

kiadóhivatala.

☞ Tanulók Lapja második irodalmi pályázata.

1. Tetszés szerint választott tárgy értekezés. Jutalma 1 db. arany.
2. Eredeti elbeszélés, mely a lap szellemének megfelel. Jutalma 1 db. arany.
3. Bármely költemény, mely lehet leíró, elbeszélő vagy lyrai. Jutalma 1 db. arany.
4. Rejtvény: sakk-, vagy képrejtvény. Jutalma 4 korona.
5. Eredeti rajz, mely a lapban közölhető legyen. Feldolgozható bármely tárgy, csak az a fő, hogy oly eszmét fejezzon ki, mely lapunk irányának megfelel. Jutalma 20 kötet a Hazafias könyvtárból.
6. Bármely jó fordítás, melyet tárgyánál fogva a Tanulók Lapja közölhet. Jutalma: Uhland költeményei.

Beadási határidő 1895. július 21.

A pályázatra beküldendő dolgozatokat tisztán, a lapnak csak egyik felére kell írni.

Bármelyik tételre pályázhat a Tanulók Lapja minden előfizetője, akár több tételre is.

A pályamunkákhoz zárt jelíges levelet kell mellékelni, melyben a pályázó pontos címe s a pályázatra való jogosultságát igazoló czimszalag legyen mellékelve.

A szerkesztőség föntartja magának a jogot, hogy a beküldött dolgozatokat, ha nem nyertek is jutalmat, de közlésre alkalmasak, a Tanulók Lapjában közölhesse.

A beküldött kéziratokat nem adjuk vissza.

Azon önképzőkörök tagjai, melyek lapunknak előfizetői, szintén résztvehetnek a pályázatban, de a jelíges levélben igazolni tartoznak, hogy az önképzőkörnek valóban rendes tagjai.

A pályamunkák a Tanulók Lapja szerkesztőségébe (VI., Aradi-utca 8. sz.) bérmentve küldendők. Olyan dolgozatokat, melyekért a postán utánfizetni kellene, nem fogadunk el. Ajánlatos a boríték egyik oldalára a feladó nevét s lakását följegyezni.

FEJTÖRŐ.

Közlő: Csizsár József.

1. Számtani kérdés.

Egy apa most hatszor idősebb fiánál, de 5 év múlva csak 3 és félszer lesz oly idős, mint az. Hány éves most az apa?

2. Földrajzi kérdés.

Melyik Torontál- és Temes megye határán fekvő terjedelmes tőzegképződés nélküli mocsár az, a mely a szabadságharcban a szerb felkelőknek nyújtott védelmet s megnehezítette legyőzésüket?

3. Történelmi kérdés.

Ki volt N. Péter orosz csárnak azon kegyence, a ki francia alapon szervezte a hadsereget, megvetette az orosz tengeri hatalom alapját. I. Péter kegyét megnyerve, tengernagy, majd az orosz hadsereg főparancsnoka lett. Mikor született és mikor halt meg?

4. Természettudományi kérdés.

Melyik növény az a pázsitfélék rendjéből, melynek bugája pongyola, lekonyult; csészepolyvája eres, szakállvégű levélhüvelye szőrös? Ázsiából származó gabonafaj.

5. Fizikai kérdés.

Melyik bolygó az, a melyik a naphoz legközelebb van, egyenlítői átmérője hány km? Mennyi a földtől való távolsága? A naptól való közepértávolsága hány km? Sűrűsége a föld sűrűségének 1:4-e?

6. SZÖNYEG-REJTVÉNY.

Megfejtési határidő: június 30. A határidőn túl beérkező megfejtések nem vétetnek figyelembe.

A 23-ik számban közölt fejtörő kérdések megfejtései: Számtani kérdés: 85 óra múlva, azaz este 7 és fél órakor. — Földrajzi kérdés: San-Francisco, Ázsiával folytat élénk kereskedést. — Történelmi kérdés: A hatalmas besenyő főnök Kutesk volt. 1084 és 1086 közt midőn bejött, iszonyu veresé-

get szenvedett s azóta a történelemben nem szerepel. — Természettudományi kérdés: A gazella az antilopok családjából való. — Sakk-rejtvény:

Ló	Király				
Futó				Futó	
		Kir.-né			
		Kir.-né			
			Király		
					Bástya
					Bástya
Ló	Futó	Futó			

Helyesen megfejtették: Strasser Erieh, Schlosser Ferencz, Grüner Rezső, Perl Jenő, Jánossy Jenő, Stein Mór, Kovács János, Frankó Ferencz, Szabó András.

A jutalmat, 1 drb szépirodalmi könyvet Frankó Ferencz nyerte, lakik: Budapest, Calvin-tér 36., kinek a kiadóhivatal a könyvet elküldi.

IRODALOM.

Verne Gyula összes munkáinak egyedül jogosított képes magyar kiadásából a 8—10. füzetet küldte be a Franklin-társulat. A három füzet a «Rejtelmes sziget» végét közli Szász Károly és az «Utazást a holdba» Gaál Mózes új fordításában s rendkívül gazdagon van illusztrálva. Az eredeti diszkiadások 102 művészi fametszete magyarázza bennük a regényes és megkapó események sorát. Ez új olcsó kiadás egy-egy füzetének ára 20 kr. bármely hazai könyvkereskedésben. Előfizetheti a vállalatra 1 frtjával 5 füzetre akár a Franklin-társulatnál, akár a könyvtáraknál.

Az 1848—49-iki magyar szabadságharc története című nagy illusztrált munkából most jelent meg a 37-ik füzet, melyben Gracza György a magyar honvédség megalkotását beszéli el. Különösen az egyes csapattestek ruházatára és felszerelésére vonatkozó rész rendkívül érdekes. A füzet egykorú képei a következők: Jön-e magyar segítség? (Bécs ostroma idején megjelent gúnykép.) Petőfi élete és halála. Rózsa Sándor négyesövű puskája. Az isaszeghi csata vázlata. —

VEGYESEK.

Békeküldöttség Windischgrätznel. — Részlet az április 10-iki váci csatából. — A medgyesi csata első napja 1849. március 2. stb.

A 2. kötet e napokban hagyja el a sajtót és úgy külső kiállításra, mint beltartalomra talán még szebb az első kötetnél. Megrendelhető a mű kiadójánál: Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) es. és kir. udvari könyvkereskedésében, Bpest, Andrassy-ut 21.

A Szalay-Baróti-féle Magyar nemzet története című nagy értékű műnek első kötetéből most jelent meg a 16. füzet. Ezt a füzetet is 2 műmelléklet és 12 a szövegbe nyomott illusztráció díszíti. A műmellékletek e füzetben: Magyarország a honfoglalás korában, ezt az érdekes térképet dr. Baróthy Lajos tanár tervezte és Hátsék rajzolta, a másik műmelléklet Szt. Erzsébet képe Liezen-Mayer festménye után. A szöveg közé nyomott illusztrációk: Koronázás. Liliomos korona. Régi magyar határkő a XII. századból. Magyar főúr a XII. századból. Régi magyar csatakép. A visegrádi öreg torony. Püspök a XII. századból. Régi magyar egyházi szerelvények. Benedek-rendű szerzetes. XI. század. Domokos-rendű szerzetes. Templomos vitéz. A szöveg tovább tárgyalja az Árpád-házi királyok korát, a köz- és műveltségi állapotokat az akkori időből. Jó lélekkel ajánljuk a mű megszerzését mindenkinek. Egy füzet ára 30 kr., az egész mű 60—65 füzetben lesz teljes s így előfizetni is lehet 6 füzetre 1.80 kr., 12 füzetre 3 frt 60 krral a Lampel R.-féle es. és kir. udvari könyvkereskedésben, Bpest, Andrassy-ut 21.

Képekhez.

Az Északi- és Keleti-tengereket összekötő csatorna.

II. Vilmos német császár június 21-én átadta a forgalomnak az új csatornát. 1887. június 3-án rakták le a csatorna alapköveit a hősi I. Vilmos császár jelenlétében, most e császár unokája pedig zárkövét kalapálja le a világ minden nemzete képviselőinek jelenlétében.

Óriási e csatornának a jelentősége. Rengeteg módon megrövidíti a Balti tengerből kifelé tőrekvő hajók útját, melyeknek azelőtt Jütland vészes partjait kelle megkerülniök. Kétszáz hajó és ötszáz emberélet pusztult el ezelőtt a Skagerrakk és Kattegatt sziklai között s 14 millió marka értékű áru veszett bele a tengerbe. Az új csatorna által megszűnnek e veszteségek és a közlekedés időben is jelentékenyen nyer.

A csatorna az Elbe torkolatánál kezdődik és Rendsburgon át részben az Eider folyó medrében belenyílik a Keleti tengerbe Holtenaunál. Az egész csatorna hossza 98 kilométer, alapszélessége 22 m., vízszin szélessége pedig 64 m.

Pályázat. A középiskolai tanárjelöltek számára az 1895—96. tanév elején Budapesten megnyíló *állami internatusban* lakással és teljes ellátással egybekötött *tizenöt ingyenes helyre* pályázat hirdettek. E tizenöt helyre kizárólag olyan ifjak vétetnek föl, a kik a most végződő tanévvel fejezik be középiskolai tanulmányaikat s a jövő tanévben lépnek az egyetemre és a francia és német, továbbá a magyar, latin és görög nyelvészetet, vagy a latin nyelvvel kapcsolatban a történelmet választják szaktárgyaikul. A folyamodványok f. é. *július 5-ig* közvetlenül a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumhoz küldendők, felszerelve a folyamodó érettségi bizonyítványával, a folyamodónak vagy szüleinek vagyoni állapotáról szóló bizonyítvánnyal és minden testi fogyatkozástól és betegségtől való mentességet igazoló orvosi bizonyítvánnyal.

A kolozsvári ev. ref. theologiai fakultás. E fentnevezett intézet f. évi szeptember havában kezdi meg működését. — A szép helyen fekvő és egészségügyi szempontból is kitünően berendezett épület 100 ev. ref. theologiai és tanári pályára készülő protestáns (tehát nemcsak ev. ref. hitvallású) ifju befogadására van készítve. Ez utóbbiak ugyanis olyanok, kik a Ferencz József tudományegyetemmel kapcsolatban álló tanárképzőben akarják magukat pályájukra előkészíteni, az intézetben való lakás és kedvezményes ellátás igénybe vételével. A konviktusban a teljes ellátás, reggeli, ebéd, vacsora díja fejenként egy tanévre 80 frt. A szegényebb sorsu, jó igyekezetű theologusok részére azonban 50 és 25 frtos kedvezmények adományoztatnak, esetleg egyesek a tápdíj fizetése alól teljesen felmentetnek. A beiratkozások határideje f. évi szeptember 12-ike. A felvételre a folyamodások az érettségi bizonyítványokkal, illetőleg a theologiai vagy az egyetemi indexekkel (mert, ha jelentkeznek, már az első tanévben mind a négy évi tanfolyamon megkezdődnek az előadások) együtt legkésőbb szept. 5-ig nyújtandók be a fakultás igazgatójánál, nagytiszteletű Kenessey Béla úrnál Kolozsvárott.

A székesfehérvári r. kath. főgimnázium érettségi vizsgálati 10—12-ig folytak le nagys. Spitzkö Lajos kir. tanácsos, tankerületi főigazgató ur elnökele alatt. A jelentkezett 22 tanuló között a) 3 jelesen éret: Ferenczy Árpád (bölcészettud.), Gébert József (jogtud.), Poós Rezső (hittud.); b) 10 jól éret: Berger L. (gazdász), Endersz Ö. (orvosi t.), Engel-

hardt F. (hittud.), Kovács J. (jogtud.), König J. (diplomacziái pálya), Krausz Himér (jogtud.), Mészöly P. (jogtud.), Jankovits T. (hittudom.), Poszmik András (kittud.), Weiner Sándor (orvosi tud.); c) érett: Farkas B. (vasuti tanf.), Lechner János (hittud.), Maller Lajos (orvosi tud.), Mészáros K. (festészeti akad.), Pék Géza (vasuti t.), Schmall György (hittud.), Wunsch B. (katonai pálya), gr. Zichy Rafael (jogtud.); d) javító vizsgára (szeptemberig) visszautasított egy tanuló a fizikából.

A Magyar körképtársaság a következők értesítést küldte be hozzánk: Van szerencsénk értesíteni, hogy a Röck Szilárd-utca 19. számú házában levő irodánkban Feszty Gyula igazgató urnál bármely napon d. e. 8 órakor a «Magyarok bejövetele» körkép megnézésére tanuló-jegyek válthatók. Száza 20 frt, 50 drb 10 frt. A kép megnézésére a délelőtti és déli órákat ajánljuk. A tanulók egyenkint is megnézhetik a körképet, vagyis nem szükséges, hogy csoportosan jöjjenek.

Életmentő deákok. Szombathelyen f. hó 11-én több gimnazista fürdött együtt a Perint nevű folyóban, köztük Varga Ferencz IV. oszt. tanuló is, kit a meglehetősen gyorsan folyó víz magával ragadott és fuldokolni kezdett. Ezt látván fürdő társai, Serényi Ákos VI. oszt. tan. és Koller Oszkár IV. oszt. tan. utánna ugrottak és szerencsésen kihúzták, baja nem volt, csak meglehetősen sok vizet ivott. A két fiatal életmentő tette annál nagyobb, mivel a folyó azon a tájon 3—4 méter mély.

A budapesti VI. ker. kereskedelmi középiskolában június 10-én kezdték meg az érettségi vizsgálatot Kondor Gusztáv dr. és Hunfalvy Géza kormányképviselők elnöklése alatt. Ez alkalomból a teljes számban együtt levő tanári testület megemlékezve arról, hogy Roller Mátyás igazgató éppen most tölti be tanári és igazgatói munkásságának negyedszázados évfordulóját, rokonszenvének minden jelével halmozta el az érdemes igazgatót. A tanári kar szószólója, Bokor József dr. kifejezést adott annak, hogy Rollerben az elüljárót, az élő törvényt üdvözi, ki megmutatta, hogy bölcseséggel, tapintattal, humanizmussal hogyan lehet testületi szellemet teremteni s hogyan lehet egy intézetet virágzásra juttatni. Kondor Gusztáv dr. elnök szöveg után, kijelentvén, hogy osztozik Bokor József dr. nak Roller Mátyás iránt kifejezett elismerésében, sőt kéri, hogy ezen elismerését jegyzőkönyvbe vegyék.

«Kosmos» müintézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

A bajai főgymnázium «Segélyző-Egyesülete» f. hó 18-án tartotta évi záró közgyűlését ftdő Kálmán Kolos tanár ur elnöklése alatt. 1. Elnök üdvözlővén a tagokat, örömmel konstatálja, hogy az egyesület több ezer forintra rugó alaptőkéje az ifjusági hangverseny jövedelméből mintegy 400 frttal szaporodott. 2. Jelenti továbbá, hogy egyik helyi takarékpénztár az együletnek évi 25—30 frtnyi segélyt biztosított. 3. Köszönetet mond a buzgó tisztviselői karnak. 4. Szabovlyevits Dusan VIII. o. t. titkár tart ezután lelkes beszédet, a melyben beszámol működéséről és kiemeli azokat a hervadhatatlan érdemeket, a melyeket a vezető tanár úr a «Segélyző-Egyesület» körül különösen a lefolyt évben szerzett. (Éljenzés.) 5. Kelemen József VIII. o. t. pénztáros röviden előterjeszti érdekes jelentését és az 1894—95-iki év mérlegét. 6. Roheim Jenő VII. o. t. főjegyző felolvassa a gyűlés jegyzőkönyvét, mire az elnök bezárja az egyület ez idei működését.

A nagyenyedi diákok Karczagon. Karczagon magyaros vendégséggel és nagy szíveséggel fogadták a minap a nagyenyedi Bethlen kollégium diákjait, kik mintegy negyvenen Váro Ferencz igazgató-professzor vezetése alatt utba ejtették a kunok ősi városát. A vasuti állomáson Veres Sándor dr. polgármester fogadta őket lendületes beszéd kíséretében. A fogadáson ott voltak Pap Elek és Madarász Imre országgyűlési képviselők is. A vasuti állomástól katonás rendben, dob- és trombitaszó mellett vonultak be nagyszámu közönség, lovaslegények és hosszú kocsisor kíséretében a jobbra székely diákok. A város megtekintése után az uri kaszinó új helyiségében a város előkelő közönsége résztvevése mellett nagy lakoma volt. Innen a diákok Nagy-Kun-Madaras és a Hortobágyon keresztül Debreczenbe mentek.

Tisztelettel kérjük előfizetőinket, legyenek szivesek az előfizetési összeget a kiadóhivatalba beküldve előfizetéseiket megújítani, hogy a lap szétküldésében akadály ne álljon elő.

Szerkesztői üzenetek e számból a szerkesztő távolléte miatt a jövő számra maradnak.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:
Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:
Dr. RUPP KORNÉL
főgymnásiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” müintézet, kő- és könyvnyomda részvenytársaság.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:
Budapest, VI., Aradi-utca 8. sz.

HIRDETÉSEK
felvetetnek és jutányosan számítatnak.

Dr. LENGYEL BÉLA.

A budapesti tudomány-egyetem új rektorát, a tudós és szeretett tanárt, dr. Lengyel Bélát mutatjuk be olvasóinknak. Az egyetem négy (hittudományi, orvosi, jogi, bölcséleti) karából évenként felváltva választják az egyetemi tanárok megbízottai a rektort.

Az idén a philosophiai karból választották azt a férfit, a kitől az egyetem erélyes és tapintatos vezetését várják.

Lengyel Béla 1840-ben Körös-Ladányban született. Mérnöki pályára készült, de a vegyészeti szakra lépett. Miután Heidelbergben a híres Bunzen tanársegédje volt 1877-ben a budapesti tud. egyetem rendes tanára lett. Szerkesztette egy ideig a Természettudományi Közlönyt és számos becses szakmunkát írt, a melyek alapján az Akadémia is tagjává választotta.

Egyike a legnépszerűbb egyetemi tanároknak. Az egyetem rektorának szellemétől függ az egyetem polgárságának szelleme is, azért örömmel üdvözljük mi is az új «rector magnificus»-t.

—i.

